

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 28. april 2015
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Jørgen Jørgensen
Sagsnr.: 2015-0030-3279
Dok.: 1560223

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 609 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 31. marts 2015. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Eva Kjer Hansen (V).

Mette Frederiksen

/

Carsten Madsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 609 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, i hvilken udstrækning det anses for at være i overensstemmelse med Lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, at Arbejdstilsynet systematisk baserer sine risikobaserede tilsyn på uanmeldte kontroller på private virksomheder uden nogen overvejelse om, hvorvidt det konkret kan begrundes at undlade varsling efter undtagelsesbestemmelserne i lovens § 5, og hvorvidt oplysninger peger på, at der skulle være overtrædelse af regler på disse virksomheder?”

Svar:

1. Retssikkerhedsloven (lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter med senere ændringer) indeholder en samlet regulering af en række spørgsmål vedrørende forvaltningsmyndigheders fremgangsmåde i tilfælde, hvor myndigheden har den fornødne hjemmel i anden lovgivning til uden for strafferetsplejen at foretage visse former for tvangsindgreb, herunder navnlig såkaldte kontrol- og tilsynsbesøg.

Retssikkerhedslovens § 5, stk. 1, fastsætter, at en part som udgangspunkt forud for gennemførelsen af en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb skal underrettes om beslutningen. Underretning kan dog efter lovens § 5, stk. 4, undlades i en række tilfælde, herunder i tilfælde hvor øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1.

Om anvendelsesområdet for denne undtagelsesbestemmelse fremgår det af bemærkningerne til § 5, stk. 4, nr. 1, i lovforslag nr. L 96 (Folketingsåret 2003-2004) og (dele af) justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 10 og 11 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget, at bestemmelsen ikke kun finder anvendelse, hvis det ud fra de konkrete omstændigheder skønnes, at formålet med et kontrolbesøg ellers ville være forspildt. Bestemmelsen finder således også anvendelse i tilfælde, hvor det generelt må antages, at øjemedet med kontrollen ville blive forspildt, hvis den pågældende borger eller virksomhed var ”advaret” forinden. Som eksempel herpå nævnes i pkt. 2.1 i bemærkningerne til lovforslaget og i besvarelsen af spørgsmål nr. 10 vedrørende lovforslaget bl.a., at der ikke vil skulle varsles forud for et kontrolbesøg, som har til formål at kontrollere et øjebliksbillede af arbejdsmiljømæssige forhold på en virksomhed, eller som

har til formål at kontrollere et øjebliksbillede af, om der i en virksomhed er personer, som udfører ”sort” arbejde.

Underretning vil endvidere kunne undlades, hvis hensynet til parten selv taler for det, eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 2.

Som et eksempel på anvendelse af denne undtagelsesbestemmelse nævnes i bemærkningerne til § 5, stk. 4, nr. 2, i lovforslag nr. L 96 (Folketingsåret 2003-2004) tilfælde, hvor afgørende hensyn til ansattes sikkerhed og sundhed taler for, at Arbejdstilsynet gennemfører et kontrolbesøg uden at afvente en forudgående underretning.

Det er således forudsat ved indførelsen af retssikkerhedsloven, at der vil være områder, hvor karakteren af den kontrol, der udføres, medfører, at kontrolbesøg vil være uvarslede, og Arbejdstilsynets kontrol er i den forbindelse nævnt.

2. Justitsministeriet udarbejder i øvrigt i overensstemmelse med forarbejderne til retssikkerhedsloven årligt en redegørelse til Folketinget om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter omfattet af loven. Redegørelsen indeholder bl.a. en omtale af eventuel ny lovgivning, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen, samt på udvalgte områder en omtale af praksis med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Det fremgår bl.a. af omtalen af praksis på udvalgte områder, i hvilket omfang de pågældende myndigheders gennemførelse af tvangsindgreb er sket med eller uden forudgående underretning. Redegørelsen indeholder bl.a. en omtale af Arbejdstilsynets praksis. Ministeriet afgav den seneste redegørelse til Folketingets den 25. februar 2015 (R 9).

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Beskæftigelsesministeriet om Arbejdstilsynets praksis. Beskæftigelsesministeriet har efter høring af Arbejdstilsynet oplyst følgende:

”Det følger af arbejdsmiljølovens § 72 a, at Arbejdstilsynet gennemfører risikobaserede tilsyn.

Af lovbemærkningerne til arbejdsmiljøloven fremgår, at virksomhederne skal udtages til tilsyn på baggrund af en indeksmodel, som identificerer de virksomheder, som har størst risiko

for at have problemer med arbejdsmiljøet. Det fremgår endvidere af lovbemærkningerne, at virksomhederne som hovedregel vil blive kontaktet 1-4 måneder før det risikobaserede tilsyn, så virksomhederne får mulighed for selv at løse eventuelle arbejdsmiljøproblemer inden tilsynet. Virksomheden får ikke at vide, præcist hvornår Arbejdstilsynet kommer på tilsyn, da det risikobaserede tilsyn gennemføres uanmeldt.

Det følger endelig af lovbemærkningerne, at Arbejdstilsynet dog kan undlade at kontakte virksomheden 1-4 måneder før, fx hvis det risikobaserede tilsyn gennemføres i anledning af en anmeldt arbejdsulykke eller en klage over arbejdsmiljøet på virksomheden.

Arbejdstilsynet udfører risikobaserede tilsyn i overensstemmelse med arbejdsmiljølovens forarbejder. Årsagen til at Arbejdstilsynets risikobaserede tilsyn i langt de fleste tilfælde er varslede men uanmeldte er, at formålet med kontrolbesøget ellers ville forspildes.

Arbejdstilsynets praksis ved risikobaserede tilsyn er således i fuld overensstemmelse med arbejdsmiljølovens forarbejder og med lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt der er oplysninger, der peger på, at der skulle være overtrædelse af regler på de virksomheder, der udtages til risikobaseret tilsyn, kan det oplyses, at indeksmodellen netop har til formål at identificere de virksomheder, som har størst risiko for problemer med arbejdsmiljøet.

Det skal tilføjes, at udvælgelsesmetoden indebærer, at der alene for den lille del af virksomhederne, som udtages til risikobaseret tilsyn på baggrund af arbejdsmiljøulykker eller anmeldelser og klager, er forudgående oplysninger, der peger på, at der skulle være overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen. I disse situationer gælder en skærpet tavshedspligt efter arbejdsmiljølovens § 79, hvor det fremgår, at Arbejdstilsynet ikke over for arbejdsgivere eller andre må oplyse, at man har modtaget en klage.”